

CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER

TEK- ÇİFT VİZE SINAVI

OLAY

Bayan B uzun süredir kocası K'dan şiddet görmektedir. Bir süre önce kalp krizi geçiren ve kalp krizi sonrasında daha da sınırlı bir adama dönüşen K, hemen her gün akşam yemeği ile birlikte alkol almakta, alkolün etkisi ile B'ye yönelik kaba dayak uygulamakta ve sonrasında da sızıp uyumaktadır. Artık kendisi için bu durum dayanılmaz hale gelen B, kocasının şiddetine engel olabilmek için bir çare aramaya başlar. Eczacı arkadaşı E'yi ziyarete gittiğinde, geceleri uykusunun çok fazla bölündüğünden bahsederek kendisine bu derdine çare olabilecek, hızlı ve etkili bir ilaç önermesini ister. E, ilaçların bulunduğu çekmeceyi göstererek, bu tür ilaçların ancak reçete ile verilebileceğini, ilacı kullanacak kişinin sağlık durumuna göre beklenmeyen etkiler gösterebileceğini belirterek bu talebi reddeder. E'nin bir anlık dalgınlığından yararlanan B, kilitli tutulması gereken çekmecedeki bir ilacı çantasına atar.

Eşinin yine kendisini döveceği endişesi ile akşam yemeğini hazırlayan B, yemeğe söz konusu ilaçtan bir tableti ezerek atar ve yemeği servis eder. Böylece eşinin yemek masasında sızmasını ummakta, kendisi de dayak yemekten böylece kurtulacağını düşünmektedir. Rahat bir uyku uyuyabilmek için kendisi de aynı yemekten yer. Yemek ile birlikte içkisini de içen K, bir süre sonra kızarmaya ve öksürmeye başlar.

B, durumdan şüphelense de ilaç etkisini çok hızlı göstermiş ve uyku hali nedeniyle durumu tam olarak idrak edemez hale gelmiştir. Oturduğu koltukta sızarken K'nın de sandalyesinde sızdığını görür. Sabah uyandığında K'nın öldüğünü fark eder. Yapılan otopside yemeğe katılan ilacın, alkolle birlikte kullanılması nedeniyle K'da bulunan kalp rahatsızlığını tetiklediği ve dolaşım yetmezliği sonucunda hayatını kaybettiği anlaşılır. Soruşturmayı sürdüren C. Savcısı eczacı E'nin de bu ölüm nedeniyle sorumluluğunun doğduğunu düşünmektedir.

Olayda K'nın ölümü bakımından B ve E'nin ceza sorumluluklarını, suç sistematğine göre inceleyiniz.

BİRİNCİ OLAY

I. Olay ve Hukuki Sorun

B, kocası K'nın yemeğine ilaç atarak K'nın ölümüne sebep olmuştur. B, olası kast ile öldürme ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçlarından dolayı sorumlu tutulabilir.

II. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Ölüm suçu bakımından korunan hukuki değer yaşam hakkıdır.

III. İRDELEME

A. SUÇUN UNSURLARI AÇISINDAN İRDELEME

1. Maddi Unsurlar

a. **Suçun Faili:** Bu suç herkes tarafından işlenebilir. Olayda fail B'dir.

b. **Suçun Mağduru:** Vücut bütünlüğü ihlal edilen kişidir. Olayda K'dır.

c. **Suçun Konusu:** Bir fiilin üzerinde gerçekleştiği şey veya kişidir. Olayda K'dır.

d. Fiil:

Netice Sebebiyle Ağırlaşmış Yaralama Suçu Bakımından; Temel bir suç tipi olması gerekmekte ve ağır bir neticenin gerçekleşmesi gerekmektedir. Temel suç burada yaralamadır. Yaralama suçunda kanun; kişinin vücuduna acı veren, sağlığına ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi cezalandırır demiştir. K'nın ölmesi durumunda algılama yeteneğinin ya da sağlığının bozulması durumuna neden olmuştur. Bu bakımdan yaralama suçu bakımından somut olayda gerçekleşmiştir.

Netice sebebiyle ağırlaşmış suç - Madde 23- (1) Bir fiilin, kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet Vermesi halinde, kişinin bundan dolayı sorumlu tutulabilmesi için bir netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir.

Burada ağır netice ölüm neticesidir. TCK m. 21'e baktığımızda ağır netice bakımından kişinin sorumluluğuna gidilebilmesi için en azından taksirin olması aranmaktadır. Taksirin olması durumunu fiil unsuru bakımından değerlendirmeyeceğiz. Manevi unsur başlığı altında tekrardan döneceğiz.

Burada sadece taksir meselesi öldürme suçu bakımından nasıl değerlendiriliyor ona bakacağız. Bizim fiil başlığı altında bakmamız gereken ağır neticedir. Ağır netice, ölümdür. Bir fiil sonucunda, kasten yaralama sonucunda ölümün meydana gelmesine netice sebebiyle ağırlaşmış yaralama olarak sorumlu tutabilmek için kanunda öngörülmesi gerekir.

Neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralama- madde 87

(4) festen yaralarca sonucunda ölüm peydana gelmişse, yukarıdaki maddenin birinci fıkrasına giren hallerde sekiz yıldan oniki yıla kadar, üçüncü fıkrasına giren hallerde ise onikiyıldan onaltı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

Ölüm neticesi bakımından ağır netice kanunda düzenlenmiştir. Somut olayda ağır netice gerçekleşmiştir deyip bu başlı altında netice sebebiyle ağırlaşmış yaralamayı kesiyoruz.

İhmali suç bakımından: olaya baktığımızda aslında kişinin kasten işlemiş olduğu fiili devam ettirdiğini görüyoruz. Yani burada kişinin ilaç koyma fiilinin etkisinin bala devam ettiğinden bahsettiğimiz için ayrıca bir ihmali suçla kasten adam öldürme suçu bakımından değerlendirme yapılması doğru olmaz.

e. Netice: Zaten yaralama suçu bakımından da netice sebebiyle ağırlaşmış yaralamaya baktığımızda netice gerçekleşmiş, ağır netice olan ölüm neticesi de gerçekleşmiştir. Bu bakımından neticede tartışılacak bir husus yoktur.

f. Nedensellik Bağı: Nedensellik bağı bakımından tartışılacak bir husus yoktur.

g. Objektif İsnadiyet: Kişinin gerçekleştirmiş oluşturduğu tipik fiil bir risk alanı oluşturması gerekmektedir. Sonra da tipik netice de bu risk alanı içerisinde gerçekleşmesi gerekir.

Objektif İsnadiyeti kaldıran haller; riski azaltıcı haller, tehlikenin hukuken önem taşımayacak ölçüde artırıldığı haller, izin verilen risk halleri, tehlikenin netice olarak gerçekleşmediği haller, normun koruma alanına girmeyen haller, hukuka uygun alternatif davranışlardır.

Objektif İsnadiyet değerlendirmesinde K'nın alkol kullandığını bilmesinin herhangi bir önemi yoktur. Kişi burada kalp hastasıdır. Kalp hastası birinin bu tarz ilaç alması durumunda ölüm neticesinin gerçekleşebileceğini E söylemiştir; sağlık sorununa neden olabilir demiştir. Kalp hastası birinin bu tarz bir ilaç alması durumunda bir risk alanı oluşturulduğu söylenebilir. Peki bu risk alanını alkolle birlikte alınması başka bir risk alanı oluşturmaz. Burada alkolle birlikte alınması başka bir risk alanı oluşturmadiğı için kişiye bu fiil objektif olarak isnat edilebilir.

2. Manevi Unsur

Şayet öldürme suçu bakımından kişinin olası kastı var dersek netice sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçu artık oluşmayacaktır.

Taksir - Madde 22- (1) Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır.

(2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleşmesidir.

(3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

Olası kast; öngörme + kabullenme.

Bilinçli taksir; öngörme + istememe.

Adi taksir; öngörmeme + isteme.

Somut olayda verilere baktığımızda kişinin her akşam alkol aldığı söylenmiştir. E ise bu ilaçların şayet alkolle ya da rahatsızlığı bulunan kişi tarafından alınması durumunda beklenmeyen neticelere sebep olabileceği söylenmiştir. Bu bilgiler aslında baktığımızda B sanki olayın farkındadır, olayın neticesi gerçekleşecekmiş gibi idrak edebilir. Bu gerekçeler ile olası kast denilebilir ancak devamında B'nin de bu ilaçlardan aldığı, sadece K'nın şiddetinden kurtulmak istediğini söylemiştir. Bu bakımından bizi olası kasta götürecek kesin işaretler yoktur. Bilinçli taksir dememiz bu suç bakımından daha doğrudur. Bilinçli taksir dediğimizde de netice sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçu bakımından incelemenin devam etmesi gerekecek ve olası kastla insan öldürme suçu bakımından inceleme burada sona erecektir.

Netice sebebiyle ağırlaşmış yaralama suçu bakımından;

Netice sebebiyle ağırlaşmış suç - Madde 23- (1) Bir fiilin, kastedilenden daha ağır veya başka bir neticenin oluşumuna sebebiyet vermesi halinde, kişinin bundan dolayı sorumlu tutulabilmesi için bu netice bakımından en azından taksirle hareket etmesi gerekir.

Kasten insan öldürme suçu kanunda ayrı olarak düzenlendiği için neticesi sebebiyle ağırlaşmış yaralamanın ölüm sonuçlu olması durumunda biz ölüm sonucu bakımından kişinin kast düzeyinde bir manevi unsur arıyoruz. Çünkü kasten olduğunda bir düzenleme vardır. Bu bakımından ölüm neticesinde yalnızca taksirin olmasını arıyoruz deyip manevi unsurları burada kapatıyoruz.

3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Hukuka uygunluk nedenleri; meşru savunma, ilgilinin rızası, kanunun icrası ve hakkın kullanılmasıdır. Olay bakımından meşru savunma gereklidir. Meşru savunma TCK m. 25'de düzenlenmiştir.

Meşru savunma ve zorunluluk hali

Madde 25- (1) Gerek kene/isine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak o/an haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.

Hukuka uygunluk sebepleri şayet somut olayda gerçekleşmişse bu durumda tipik fiilin artık hukuka uygun olduğunu ve cezalandırılmayacağını söylüyoruz. Bu durumda kişi tüm hukuk düzeni bakımından, işlediği fiil bakımından sorumluluktan kurtulur. Kusur söz konusu olduğunda, yani kişinin fiili tipik bir hukuka aykındır ancak kusurludur. Bu durumda kişi, verdiği o fiilden dolayı cezalandırılmayabilir ama hukuka aykırı bir fiil olduğundan dolayı özel hukuk bakımından tazminat yükümlülüğünün halen devam ettiğinden bahsedebiliriz.

Meşru savunmanın saldırıya ilişkin ve savunmaya ilişkin koşulları vardır. Saldırıya ilişkin koşul, haksız bir saldırının var olmasıdır. Gerçekleşen, gerçekleşmesi ya da tekrarı muhakkak bir saldırının olması gerekir; saldırının mevcut olması gerekir. Kendisine veya bir üçüncü kişiye karşı olması gerekir.

Savunmaya ilişkin koşul; zorunluluğun olması ve orantılı olması gerekmektedir. Meşru savunma kısaca budur.

Burada saldırıya ilişkin koşullardan muhakkak bir saldırıyı tartışmak gerekir. Olaya baktığımızda hemen hemen her gün alkol alan kişi, o akşam alkol almayabilir diyebilir miyiz ya da alkol alıp o kişiyi dövmeyebilir diyebilir miyiz? Güncelliğinden bahsetmemiz biraz zordur. Buradaki saldırı mı muhakkak mı yoksa muhtemel bir saldırı mı diye tartışmamız gerekir.

Şayet saldırı muhakkak derseniz savunmaya ilişkin koşulların bilinmesi gerekmektedir. Burada orantılılık vardır. Orantılılık sonucunda sınır aşımını getirir. Bu, kusur başlığı altında değerlendirilecek bir konudur.

Sınırın aşılması

Madde 27- (2) Meşru savunmada sınırın aşılması mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan ileri gelmiş ise faile ceza verilmez.

Şiddet mağduru olan kişinin olduğu olaylarda Yargıtay diyor ki; kişinin görmüş olduğu şiddet kusurla alakalı bir değerlendirme yapılmasını, kişinin görmüş olduğu bu şiddet onun bu karar verme sürecini etkilemiştir. Bu yüzden buradaki kişi TCK m. 27/2'ye göre aşmıştır. Yani mazur görülebilecek

korku, heyecan ve telaş nedeniyle aşmıştır demiştir. Ancak olay bakımından bu bilgi aranan bir bilgi değildir. Burada TCK m. 27/1 sınırın taksirli bir şekilde aşılması da gündeme gelebilir.

İKİNCİ OLAY

1. Olay ve Hukuki Sorun

E'nin kapalı durması gereken dolaylı açık bırakarak B'nin dolaptan ilaç alması bakımından Taksirle öldürme suçu bakımından değerlendirilmesi gerekir

II. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Ölüm suçu bakımından korunan hukuki değer yaşam hakkıdır.

III. İRDELEME

A. SUÇUN UNSURLARI AÇISINDAN İRDELEME

1. Maddi Unsurlar

a. **Suçun Faili:** olayda suçun faili E'dir.

b. **Suçun Mağduru:** olayda mağdur K'dır.

c. **Fiil:** Taksirli suç dediğimiz zaman objektif özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla meydana gelen suçlardan bahsediyoruz. Bu bakımından taksirli suç gündeme geldiğinde öncelikle yazmamız gereken taksirli suçlarda objektif özen yükümlülüğüne aykırılık söz konusudur diyeceğiz. Sonrasında objektif özen yükümlülüğünün nelerden kaynaklandığına kısaca bahsetmemiz gerekir. Hayatın olağan akışına göre normal bir insandan beklenmesi gereken davranışlardır. Bunlar ortak hayat tecrübemizden, teamüllerden kaynaklanan bilgilerdir. Bu bakımdan objektif özen yükümlülüğünün sadece yazılı hukuk kurallarından kaynaklandığını söylememiz eksik olacaktır. Bu bakımından ayrıca teamüllerden; ortak hayat tecrübelerinden bu yükümlülüğü belirtmemiz gerekir.

Somut olayda E, kilitli tutması gereken çekmeceyi açık bırakmış, objektif özen yükümlülüğüne aykırı davranmıştır.

d. **Netice:** Netice bakımından özellik arz eden bir durum yoktur.

e. **Nedensellik Bağı:** Netice bakımından özellik arz eden bir durum yoktur.

f. **Objektif Isnadiyet:** Öncelikle birinci olayda objektif isnadiyet tartışmasına yer verilmediyse burada teorik bilgi verilmesi beklenmektedir. Biz, birinci olayda zaten yer verdiğimiz için burada teorik bilgi için "Bknz 1. Olay" dedikten sonra somut olaya bakmamız gerekir.

Somut olayda kasten işlenen bir fiile kişinin taksirli bir fiile katkıda bulunması söz konusudur. Sonrasında ise rücu yasağından bahsedeceğiz.

Kural; bir taksirli fiil, kasıtlı bir fiilin ön şartı olduğu zaman kasten işlenen fiilden geriye doğru rücu edilemez. İstisna; özen kuralı şayet "yazılı norm ile" düzenlenmişse taksirli sorumluluk meydana gelir. Olay bakımından da Eczane E'nin sorumluluğu yazılı hukuk kuralından kaynaklandığı için E'nin taksirle insan öldürme suçu bakımından hala sorumluluğuna devam ederiz.

2. Manevi Unsur

Taksir; Bilinçli ve Adi taksir olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bilinçli taksirde kişinin öngörmesi ve istememesi durumu söz konusudur. Adi taksirde ise öngörmeme ve isteme durumu söz konusudur. Buradaki netice objektif bir neticedir; Objektif olarak öngörülmeleyen bir netice kişiye hiçbir zaman sorumlu tutulmaz.

Manevi unsur bakımından da söylememiz gereken de budur. Böylece manevi unsuru da kapatıyoruz.

3. Hukuka Aykırılık Unsuru

Bu başlık altında tartışılacak bir husus bulunmamaktadır.

CEZA GENEL VİZE SINAV SORULARI

2019 VİZE - TEK/ÇİFT OLAY (60 puan)